

КОМУНИЗМ ЯЛАВЁ

КПСС Чăваш обкомёпе Чăваш АССР Верховнай Совецён
тата Министрсен Совецён органё

Орган Чувашского обкома КПСС, Верховного Совета
и Совета Министров Чувашской АССР

№ 7 (20140)

Ытларикун, 1990 сұлхи январён 9-мёшё

Хаçат 1918 сұлхи февральтенпе тухать

Хакё 3 пус

СТРОЙКАРИ АРЕНДА.

Вал хавартлаха пахалаха
устерме пулаштар

Хулапа ял, клемё — сёне сурт-йёр. Юлашки сүүлсемче строителствана планласси, архитектура, проектна смета ынтавессене татса парассем чылан панахланчё. Пуранмалли суртсемпе пёрлех школсем, ача сачё-ясписем, сугу-илу предприятийсем, ёссыниисем ынтавессене тулли тивестермелли ытти объектсене туса лартасси сине тимлерех пахма тытани. Сёне строителствана пуçанас үмен экологи ынтавессене тараннак тишкерессё. Купна пёрлех объектсене нормативла палартна вахатра хута ырасси, строителствана монтаж ёсёсене хавартлатмалли мансемпе усă курасси панахланса пырат. Хуçалах механизме палармаллах урăхлати.

Пирем республика строителствана монтажниксен пысăк коллективсене пур. «Чувашстрой» территори пёрлешёв, «Чувашагропромстрой» пёрлешу, ятарла пёрлешусемпе трестсем, восен подразделениисем ёс малăпашне устерсе пырасё. Ёс тулăслаг халхи вахатра коллективсен хисепне пысăклатнипе мар, тепрем илсен, механизаци тата автоматизаци манёсемпе апларах усă курнипе уссе пырат. Хуçалах ёсёни сёне меслетсем хансем пурнăçри вакине ёноммелле катартрёс. Вуникемёш пилексуплахан юлашки тапхăрёмче строикари аренде хушăнавёсем йеркеленчёс. Çака вал подряд меслетне тата коллективла подряда малалла аталантарни, тулли хуçалах расчётне хаюллан ёсё кертеce пыни пулат.

Теслех ыранне «Спецстроймеханизация» треста илёр. Унан коллективё никемёш сұл ёнтё аренда йеркипе ёслет. Ку вал ансартан пулман. Производствара малта пыраккан трестра экономика катартавёсене панахлатас ёнепе пысăк тимлех катартавёсё. Кашин управленипе участокрах сёне йёрне сине куçма теплен хатёрленнё. 1989 сұл пуçламăшёнчө пётём трест аренда йеркипе ёслемелли договор тунă.

Мёш пана-ха çака сёнебёлх! «Спецстроймеханизация» трест коллективё 1989 сұлта 54,3 миллион тенкёлех строителствана монтаж ёсёсеме тунă, çав шутран планран ирттерсе 423 пини тенкёлех. Тупаш илмелли задание ирттерсе пурнăçланă. Тивеслө фондсем валли укса-тенкё сителёклё уярни май, трест производство никёсене малалла сирёплетет, коллективан социалла пурнăç ынтавёсене анишларах татса пама пултарать.

Ялти строителствара та аренда малтанхи утамсем тавать. «Чувашагропромстрой» пёрлешури çака йёрке сине чи малтан «Спецстрой» трест, юсалах механизма мастерской, Етёрне пёрлех завод тунă. Тухе каламалла, пёрлешёвчө стротелствана усине ёнчелле катартаçа. Ака, «Спецстрой» трестан ёс коллектив пёрлешу сивелёне тунă договорна ынтанлахи тин фондсине пётмелле хак сине илн. Ёсёниисем анишле, пурнăç фондсене трест тап палартать. Сурт-йёр апартамента тиременнө договорсем тавать. Çака малта ёсёсене, агропромышленность комплексине тёрё объектсем ёсё кертеce палармаллах панахланнө. Трестри строителствана юлашки сүүлсене алуçалах производсене управмалли хранилищесем, ёсёне тирекекекан предприятийсем тавас ёсёе татаклă ушăну тунă. Купна пёрлех хуçалах ёсёсене пурнăçланнө суртсем, социалла пурнăç объектсене чылай лартёсё. Тупаш илмелли задание ирттерсе пурнăçланнө Кёсэл трест генподряд ённе 1989 сұлтинчен 3 миллион тенкё чухăн анишлө.

СРОКЧЕН

«Урманский» совхоз пётёр государствана 2487 центнер аш-көкчө сұтса планна 104 процент пурнăçланă. Çавăн пекех сёт сұтас ёнөпе те хуçалахри ыльăх-чёрлөх пăхăнсем сине тёрсе ёсёленё, планна срокчен тултарнă.

Паллах, сөк үсёмсене ыльăх-чёрлөх пăхăнсем тупи пысăк. Фермăсенче социализмла амарту өнлө сарăннă. Уйрăмах Елена Харитоновна Галина Федорова дояркăсене ырапа асманалла. Ёсёме савăма устерессинчө сатал мар тёршесёсё.

Совхоз государствана ытларах чăх аш сұтат. Савăнпа чăх пăхăнсем сине чен каласа хаварни те ыраннă пулă. Аш туса илмелли цех Надежда Обринова бригадир ертсе пырат. Кунти Валерий Архипов слесарь. Пирри Архипов

Сёрпүри автомобильсем юсакан заводра 1990 сұл пуçламăшранла амартура гараж валли оборудовани хатёрленен бригада малта пырат. Ака ертсе пыракан Алексей Пантелеев çаврач рабочи тёрё кăмăлла ёсёнипе палăрса тăрат, ахальтен мар ака халăх контроль группин председателине суйланă.

Алексей Пантелеев бригадир (варринчи), Владимир Васильев, Сергей Яковлев, Александр Евгеньев электросварщиксем, Леонид Николаев токарь, Геннадий Васильев слесарь-сборщик.

Ю. Дмитриев фотожурчак.

Тулă сыхăнусене аталантарса ПОЛЬШАРИ АНĂСЛАХ

Н. А. Асафатов инженер-сăнавсё Польшăран таврăннă хула сăнавсăсем кушăннчө амарт сарăлчө. Управлени руководителёсем патёиче пулчө ял. Çака кунах сăнавсăсем Николай Александрович калаçăвне итлесе пулăнчөс.

Бульдозерпа рыхлитель оборудованийё сине Т-330 йышши ике трактора «Беларусь» фирма сұтан илн. Пёртракторне малтан Польшăри слесарь Пирри Архипов

ке тапхăртах малтисен ретне тухрă ситёсене теплен йеркелесе ирттерме пёрнөч. Вал анишлă общественик-сăнав службин профсоюз комитетчө председатели. Самаран коммуниста чинк леш сичи отетла командированла кайма ним инкеленмесёр шалчөс. Кунта вал полк чалашчөс. Кунта вал полк чалашчөс.

КПСС Центральнай Комитетёнчи тёлпулусем

Литвари Компартия Центральнай Комитетчен руководствити тата Литвари Компартия вахатлах Центральнай Комитетчө (КПСС платформин сиче) ыйтнине Мускавра, КПСС Центральнай Комитетчө январён 4-мёшөпе 6-мёшөчө М. С. Горбачёв, В. А. Медведев, А. Н. Яковлев, Г. П. Разумовский çака

Центральнай Комитетсене секретарёсеме тата бюро членёсеме тёл пулнă. Тёлпулусем вахатёчө республикари Компартия XX съезчө хыçсан пулса тана лару-таруран тухмалли сұл-йерсене январён 4-мёшөпе 6-мёшөчө М. С. Горбачёв, В. А. Медведев, А. Н. Яковлев, Г. П. Разумовский çака

Суйлав умён

Кандидатсене регистрациленё

889-мёш Мускав территори суйлав округё тарăх РСФСР халăх депутатёсене суйлас тёлешпе ёсленен округри суйлав комиссийен январён 5-мёшөчө пулса иртнө ларăвёчө РСФСР халăх депутатёсене суйлама çака кандидатсене регистрациленё.

Николай Григорьевич Григорьев, 1933 сұлта сұралнă, Чăваш АССР сывлаха сыхлас ёс министре, КПСС членё. Шупашкарта пурăнать.

Петр Степанович Краснов, 1956 сұлта сұралнă, Чăваш АССР Министрсен Советчө сүменчи чөлхе, литература, истори тата экономика наука тёлчев институтчө аслă наука сотрудики, партире тăмашть. Шупашкарта пурăнать.

Геннадий Викторович Ладин, 1962 сұлта сұралнă, Шупашкарти В. И. Чапаев ячөпе хисепленекен произ-

водство пёрлешёвчө 34-мёш цехёчи инженер-электронщик, ВЛКСМ членё, Шупашкарта пурăнать.

Василий Николаевич Николаев, 1938 сұлта сұралнă, И. Н. Ульянов ячөпе хисепленекен Чăваш государство университетчө физикалла хими тата пысăк молекулярла пёрлешуцен кафедри завёдующийё, КПСС членё, Шупашкарта пурăнать.

Валерий Емельянович Патеев, 1940 сұлта сұралнă, Шупашкарти приборсем тăвакан завод сүменчи Раменскири приборсем тăвакан конструктор бюровен представителё, КПСС членё, Шупашкарта пурăнать.

Евгений Михайлович Шабалов, 1947 сұлта сұралнă, Шупашкарти 34-мёш патам школ директорё, КПСС членё, Шупашкарта пурăнать.

Пёрремёш утамсем

Икё сұл ёнтё сёмёрлери сугу-илу предприятийсем хуçалаха тытса пымалли сёне условисенчө ёсёсене тавар суйла. Тухе каламалла, пур кол-

лектив та хуçалах расчётне кăмăлласа йышайман. Магачинсен завёдушийёсеме сугу-сұсене ыранла, грузинксемпе уборщиксем сивелнө. Çака анишлалла та. Меншеш тесен грузинксемпе уборщиксем унчө тавар-уборщиксем лавесене тултар-

тенишлăх мала тавар тунă. Сивелнө шупашкарти таварсене тата ынтанла таварсене сұтас таварсене 40 хушас ынтанла таварсене туннө. Ёсёниисем 121 пин тенкё тавар суйла. Юлашки сүүлсене хулари товс сугу-илу производствана лавтăвессене устерчө, стив донла ынтан усаллан-

тер. В. САНТИМЕР,
Варшави ДПМК инженерѣ

HOMEPTE:

ВАХАТ ТАППИМЕ
КИДЕШУЛЛЕН.

КПСС Шупашкар
хула комитетёнке, пар-
ти райкомёсёнке, пус-
ламаш организациёсё-
нке сёнету епле вэй-
илет? Сак ыйтава сёк-
лосё КПСС Шупашкар
хула комитетёнке секре-
терёнке А. А. Леонть-
евран илиё интервью-
ра — 2 стр.

РЕДАКЦИ ПОЧ.
ТИНЧЕН

Вулакансен сыраве
сем тарых хатёрлене
полоса — 3 стр.
И. Я. ЯКОВЛЕВ
1916—1917 сүлсем.

Литература архива
— 4 стр.

А т ѣ л
т ѣ р ѣ х ѣ н ч е

Паха парне

Пах парне или Яро-
спавль медикёсем скитати-
ка каучукин звачён кол-
лективячен. Ез коллекти-
ён совещё ийшынине пред-
прити ёслесе или 30 пин
долларпа «Клинтрон» ус-
тановка туянки. Вёл вейла
пиксе кайи сысене сипле-
ме пулшаты.

мөстәләләрдә,
Уставовкәна обласы Н. В.
Соловьев яңа хисаплен-
кәи клиника больницәи пис-
се кайынкәсе сыватакан
центрне пәй. Ку әл центр-
тә әсләе тәтәһәкән микь-
мәш уставовка. Пәррәмәш-
нә медиксәсә султалак кы-
драх. Сәһә Ярославльте
нефть продукцәсәм тусә
кыларакан завод коллекти-
вә парнәләй. Әл пушә-
нитә 20 яһи әйәлә писсә
кайың сүһнә сәлсә хәвәрмә
мәй киләй. Хәлә больницә-
ра әсләкәнсәм микьмәш
«Клиникоһ» уставовкәна
пушә пусланә.

«СЕВЕРНАЯ РАБОЧИЯ»

Семье кооперативе

Пер уйах каврах сәс Куй-
бышевский Киров районы авио-
мәһ коммуналла хуҗалық
пайнча ёҗлекен В. И. Жи-
вайкин инженер сәһа ко-
оперативне йәркелесе кафе-
уҗма нрәк илий. Халә аһ
Аһа-Ата урамнеч, водител-
тельсене таһника пулшнә
паракан автоцентра хирәс,
«Кафе-пальминация» тесе
сирий павильон уҗалй. Сәһ
пыҗках мар павильона тума
строительсене пулшнә,
ытти отделка ёҗсене ко-
операторсем хайсам теллән
пурнәслай.

Кооперативаре өңсө сөмбө, пёр-пёринте төвөнпашин сакёр сын. Сун синче сүрөкөн водительсөм кәфере пальмен, шинеграт, икерчө кясе сөмө, лимонпа чей ёс-ме пугтарасөсө.

— Аш-какая, пахчөсөмбөсө эппр магазинсөчө туян-мастёр, — каласа парать Владимир Иванович. — Сак продуктине пире Красно-ярск районичи хусләхсөм-чө пөрн договор тәрәх пар-са тәсәт.

**«ВОЛЖСКАЯ
КОММУНА»**

МЖК СУРТ
ТАВАТЪ

Балхаво худли сѣмѣ м
рорайонѣ хѣйѣн чиккине п
сѣйлатсѣх пырѣтѣ. Кук
иминѣм сѣмѣ суртѣм к
партѣсѣ. «Минудобрѣни
производство пѣрѣлѣшѣ
чѣ сѣлѣнѣм пѣлѣтѣ р
пѣн тѣвѣтѣл мѣтѣр к
пурѣмѣлѣлѣ сурѣтѣр м
сѣмѣ сул умѣн мѣлѣлѣ и
рѣн сѣмѣ сѣмѣ, хѣтѣлѣ
тѣрѣсѣм пурѣмѣлѣ и

УСА ПУХУ-ДИСКУССИ

ПАРТИ ПАЯН. УНЃН
МЁНЛЕ ПУЛМАЛЛА?

ВӄХӄТ ТАППИПЕ КИЛӄШ ЁЛЛӄН

Эмпр халъ пийтэ стуватлэ та киткэс вихитра
пурнанатр. Ку вэл парти комитетчэсэмле ор-
ганизацийсэне политика телдэшнчен тирэс
тишхерусем тума, псык активалхпе, творче-
стэйлла ёслема хушувтэ. Ёсэна КПСС Шу-
пашкара хула комитетчэ майла пурнасласа пы-

— Паля общества ра мён
пулса яртнине туйса тайн
кырлэ. Кашник, уйрамах ком-
мунистсен сиреп позиция пы-
шанмалла. Кашникн хайен
вырание палартмалла. Халь-
ли бахатра выварлахсем парк
цихуаш-тузма хэрбулен-
терни сес кырлэ мар, тёллэ
шырав, копиретлэ сёйсем,
ыйтугусене татса пама коллек-
тивлэ ёс кырлэ. Нихсанкин-
чен сирепрех пётёсмелле.
Сенетевен тёл задачи вёл —
мён пурпине йалтаж арнатас-
си мар, саял тавёрса ёслес-
си, экономикана сиреплет-
мелли мёнпур майсемпе уса
хурасси, пирён пурнашса сё-
лэ политика, экономика, пра-
во, ас-халал механизме тус-
хурасси.

Татага сулхи ёс опыч
самыа матаура палы: пула-
пула ёс терёс мар пере-
ление, кывине писёс ар-
катинне пула пурлас ытайё-
сем чыдай натыслапчыё. Ёс-
не хирёс керешессине терёс
мар йернелерёмар, коопера-
пи юхамёнка тивёсёр улша-
пусем вумай пулчыё, эконо-
мика реформия тапчыса пы-
рать, пурлалша техиниа ен-
чез тивёстерёс система хэ-
вёё ёс. Ыйыралатрё тата
ыты те, Аж мёкпёл тата
пулталатрё ёс.

реп'ї Хула комитетїнче, партї райкомбсеинче, пусламїш организацїеинче—сїнотї апла ай млетї Пирїн корреспондент. КПСС хула комитетчїн пїрремїш секретарїле, партї обкомїн бюровїн членїпе А. А. ЛЕОНТЬЕВПА курсо каласїнї.

тейд» магазин
парторганизаци
нелтерешел
сизден дис
Коммунистес
итларга кала
сенеһеһе?

— Уссынлэх мөнлө ата-
данса пынн сннчн пёлс-
кнлет. Суйтаванн органсн
членёсн актнвлэхн ёстерм-
влл мёлө пулшашь?

— Ку въл хулари парторганизацияһең йыһыр йыту Эһпир республика һасасеһең че, радиоһа телевидениһең редацияһеңче пленумһеңме бюросең һичнеһең пелтерһеңең һассине йеркелеремер һенте Кварталта һерре партия һудаманһи организацияһең һең ретарһеңме, партия һудһа һомителһең һленһеңме һомителһең кандидатеһеңме, хулар парторганизацияһең ревизиһең миссияһең һленһеңме һаллиһи информация бюллетенһеңме һаларһа тартатлар. Каһһи һварта һарти активеһең, һудһа һомителһең һленһеңме һаллиһи информация һленһеңмелерһең һитеретһелер, һамар та һарти организацияһеңчеһең, һең коллективһеңче һудһа һомителһең һең һиһһи һалһа һаратлар. Сәһһи һең йеркелеремер КППС

УКРАИНА ССРЯ. Хөтөлгөн-
сөтүн сэрхүүсөөсөң пириэн ма-
шинистроосини изоделийәсөм
«ХХ ёмбөр тәләнтермөшө» та-
ми пири киләшәт. Саа эт
Одессари строителствәтә од-
дәлхә машинисеп заводчә туса
кәләрәни пневмопробойни и-
лөм тәлсәлә пулди. Пирән сэр-
шмәрә СССР Наукәсеп акадө-
мийин Сәпәр уйрәмән Сәртү
тәсәсеп институтбичи учө-
нәйсәм тата заводри инженер-
сөмлө рабочисөм пәрлө пәй
хурсә туса кәләрәни машини-
сәм сүртсөмлө сооруженисәм,
сүлсөм әйбөп пәр чәрәмәсәр
инженери коммуникацийсәм
хыма май парасәд. Пневмо-
пробойниксөм тузас төкөсө-
мөң чикә ләш еңчә тә йышлә.
Укерчәк сәңчә: Пәтр
Иванович Рубача тата Юрий
Александрович Артохов (сыл-
тәмрә) слесарь-сборщиксәм
пневмопробойниксөм пухакан
участокрә.

ТАСС фотохроники.

жаламассе, канашлусемпе
аптратмассе. Сапах та ку
телешпе КПСС обкомён уса
курман майсем чылай.

— Мән киләшет тата мән
сырлахтармасть Сире КПСС
обкомён ёсёнчө?

— Эпэ КПСС обномён
бюро членё, алла-там, хам
та обном ёдсёсмышён ответлэ.
Ыра самантсене те паларт-
малла. Тёслехрен секретари-
атла пайсене сёнё вай ху-
шяныч, обном членёсёмпе
обком членёя кандидатёсене
бюропа пленумсён решени-
йёсене хатёрленё сёре актив-
ларах хутшантарма тытён-
чёс, вёсене төдлёрён вак-тё-

век ёсsemпе аппаланассин:
 чеч хатарса пырассё. Совет-
 па хуслалх органёсене, об-
 щество организацийёсене
 ёслекенене кадр ытыва-
 семпе ытти ыттусене татса
 пана чух халлх шухаш-на-
 малле тепчесе пелме, хайсе-
 теллёе ёсleme ханьхатарсё.
 Сая вахатрах бюropa обком
 аппаратёче ёслекенсем сё-
 нё пуламсене хан пана чух-
 не ёлехкилех кивё майсемпе
 уса курня те сисёнет. Поли-
 тика ёсёне сёне формасем-
 пе мелсем шырасах найма-
 сё.

— Хавър ёсе мейле йёрке-летёр? Партия райкомёсен бю-ро ларавёсенче, пленумёсенче пулатар-п? КПСС хулакомтечён аппарачё партия райкомёсемпе мейле сыхайу-тытатъ?

[illegible]

УРАХ СЕРШЫВСЕНЧЕ

Хёвелтухăс Европа:

РЕВОЛЮЦИЛЛЁ СЃНЕТЎ

Нумаях та пуямась-ха, Варшавări Договор организа-
цийăс дегла форумёне Болгар-
ийăс делегацияне — Т. Живков,
ГДР делегацияне — Э. Хонекер,
Чехословакия делегацияне —
Г. Гусак, Румыния делегацияне
Н. Чаушеску ертсе пынăччĕ.
Пычат, телевидени, кинохрони-
ка, харагисеня фотообъектсĕм
нумай сул хушшинче пире
асăнă çĕршывсен чи палă-
та чи авторитетлă лидерёсем—
шăпах сак сыненсем, тесе шу-
лама хăйăхтарса сĕтерĕк. Ан-
чах мĕн пулса тухрĕ-ха? Жив-
ковпа Хонекера халĕ ёррен
хăтарăт, партияне те хăлăрри
Власпа усă курса ыртĕхнĕшĕн
вĕсен суд умне тăма тивет
пулĕ. Гусак хăйĕн ыркăне ыр-
ăнтан тухăт. Чаушескуна пер-
се вĕлерĕ. Ирте кайнă сулăн
юлашки уйăхёсене Хельсин-
кĕс Европăри мĕнпур çĕршыв-
сенче пулса иртнĕ тарăн ул-
шăнусем сак хăрушă собы-
тисемпе тĕлĕктерчĕс. Берлинпа
Софияри, Прагапа Бухарест-
ри трагедиялĕ событийсенче со-
циализма демократипе пĕр-
дештерме кирли сĕкĕрмен çав-
тери вайлăн палăрчĕ, терĕ со-
вет халăхне. Сĕнĕ сул ичĕне
чĕнсе каланă тухне М. С. Гор-
бачев.

Сурхури уулын румын халхыг хайнэ хий хахларан та хахал ларнэе савьтарчэ — Чаушеску диктатурынэ сярлэтсэ ахтарчэ. Чэрэк ёмёр хушши халха хэрартсэ пураннэ, сэршыва вэрттэй полици серепиле сыкса хуяг тискерте те тискер репрессив режымёсөел пёр темпсэ куя хушшинэчэ тёл пулэчэ. Сак режым пётёсис тахсапах паллэ пулал пуули те, вэл кётмен сэртен, сасартал пётик сакна уйрахам уссий хэтарта пачэ: халха лусарса таймалл вайсем — сар тата вэрттэй пётёсэ таракансем, политикэлла өхөрханка, ятарласа вёрентсэ хатэрлэнэ тата сав тегя лийэх хёсдэшаллантарни формированисем тата сывилээресек бандисем темэйлэ хэвтэлл пуласан та, тирэнсэ владесем вайсар та шамчаксар. Вёсем пёрре тайланипех пётме пултарасчэ. Паллах, ярёхлётхөн халх хий кёрёшсэ сөлдөсөм.

Режим пётн сакна та кэ-
тарста пачё: Чаусское режи-
мё йншш «суахайн» режи-
сем сылтэри режимсенче-
сав шутра чи реакциялэ ре-
жимсенче те, нымлелх те уй-
ралса тамассэ. Массалы ин-
формаци органсём тарашны-
не сак кунсечке пётм тэчте-
шён паллэ пулса таяа собы-
тноём акэ мён синчел калассэ:
шанчаклэ сталинст, «палла-
ран та паллэ сын» пусулса та-
наа талхэрта «сопьялнзмлэ»
Румыкире демократипе ирхэ-
лэ Пиночет власра таяа Чи-
лирипе таялаштарса нымё
чухлэ те мтларэ пулмал, Хал-
лэх саславарн результатсёне

Сакки Чехословакия тейсхэ
лайх сэрпелетсе парать. Ун-
та парламента 1968 сулхи
«Прагари сэррунне» лидерэ
А. Дубеч ертсе пима тятан-
чэ, сурахх шухайшакан» пал-
лэ драматург В. Гавел сэр-
шми президентчэ пулса тачэ.
Самхас май каласан, унай про-
ваденнйёссене пичеттесе кэ-
ларма халхиччел чарса тана.
Юлашхи сэрэм сул хупшинең.
В. Гавел пилёк сул термере
ирттернэ. Иртнэ сул пуслам-
шёнче те апа 9 уйахлаха тер-
меке хуплм сриговор йышан-
на. Паллах, сэршывара полян-
калал лару-тару терпен ушшан-
ни сак сынсен шэппине те улаш-
тарна. Кунта Варшавари До-
говора хушманья пилёк госу-
дарство руководителёсем уйах
калрах 1968 сулхи августра
Чехословакия сарсем кертсе
янине сывлени паллэ ыран-
йышанна.

Хёвелянәсҕҕи комментатор-сенҕи хәһпәрһәмҕи Хёвелянәс Европәри ушһауһсем пәрһж тәрһс мар ывовһсем тумә вәһярәс. «Коммунизм ыякк тухрә», «социализм ыяйи тәһппәх пәтрә», терәс вәсем. Пәһләх, йывәрләхсене пәһтарма сүк, вәсем куд үмәһчәк. Анчәх «социализм кризис тусет» темә кәрлә мар. Ку вәһ — пәсә пәтерлә стәһһләх социализм кризисә, администраципә коһандә меселәһ пәрһуһсә тәһһә социализм кризисә. Сәк «социализм» пәрһс сәрһшыва кәһамә сүк пәһсә сһсн турә, хәлә вәһ Европәри тәһтә пәтәмәһпәх пәһкрутә тухрә. Хәлә пәһриһшһс те сәкә пәһлә: социализмпа демократие, социализмпа кәһкәһтә пәр-пәриһчһс уйәрма сүк. Сәһһә юричһс кәһрәһһ пуһһһһ чәһһләх пәһтарма тәһрәшәтә, сәһһә вәһә хәһһс вәһһһ хәһһс өкәлә шәһкәлә вәһтә хәһрәһт.

Социализмга сёршыасекчи
халасем ирнги вахътри пур-
лалар татакъланх уйралассе.
Самал мар ёсен суле. Ирнги
вахътри терёс нех туйланъи пу-
хъисене ульштармалла. Сак
сёршыасене ыме аласъи ку
чухнехи сене, демократилле
структурисене туса хурае те-
лешпе сав тепи хайтасе затча
тухса тайъи. Закопал килешбе-
лел, вахът-вахътпа ульшанса
таймалла хайхъ ымеңне отсет-
лел сене ыкочоволсто туса ху-
малла. Сак залачан пурыйса-
лама Румыяле уйбамх йы-
вар. Чувешкуе диктатура ыме
сене органне туса хума хатлан-
инне те пусарса тайъи. Халё ун-
та сене аласть йорклемелле.

Пётрмичне ялсем, Хёвселтухас Европăри ушăмкусем пире çенет сунăйрелех пуричч кĕрсе пырасчч. Çав процессене Совет Союзă хутшăмашчч. Хёвселтухас Европăри государствăсем тĕлпине пире çĕршыв çенĕ шухăшлав припăлне çĕрп пăхăнчч. Итти тавăсен тăпине хисеплес туйă.

Телетайп хышарлатъ

ВАШИНГТОН. США президенти Джордж Буш январен 31-мөшкөчкө конгресска иккө палатин перлестерин ларыёчкө «Сөршмари лару-тару сянчкен саямх калат», Палака кёнк тарых президентан черетлб сессии пуслаянн тэле ятарласа хатерлене саямхёчкен эминнстрация шалти тата тулаши политиккин тёл сул-йерёсене катартаса парассё, тёл бюджет ытлбёсене хускатассё. 1991 финанс сүлбёчи бюджет проектин президент конгресс иккё кун маларха таратат, Малатаяласа Шурд сурт бюджет проекчёне, январен 22-мөшкөч —101-мөш суулаври конгресска иккёмёш сессийб үчлэс умён пёр кун маларха паллаштар-ма шутлай. Анчаз эминнстрацияне бюджет управленийён лиректорё Ричард Дариян бюджет проектин палартаса хатёрлессен ядраха кайиняне пул-сак ёсё пёр эрие каярак халпарма ытлб.

ТАВАН. Салывалортын хм-
парланг тэрхэ. Фарбууло
Марти ячбэ хиселенекен На-
пи ирэклэхэшэн кэрешекел
фронт (ФНОФМ) отрячэсэм
кэснерикуи крхине дхүршэр-
лэх нэйбэсэн подразделений-
сэн позинийбэсэн атаклэйл.
Сая подразделением Салыва-
дор столицинчен 80 километр
сүрсээрехэ ырынашг гидро-
электростанцинсечен пёрне ху-
раламэй.

Сан-Салывалорта ФНОФМ
хуланг отрячэсэн транспорт
кэтрэсэне юрйхэйра кйларас
енбэ майалаа операциясэн ту-
са иттерессэй. Сая кампаные
пйхавасэсэн пёлтёхэй сүлдэ,
правительство обшествойла
транспорт сиче, сбрөнөшэн тү-
семежан хаксене үстериб хис-
сэй пуслэйл.

Салмактор хэспиталлэй зүйс-
саяа пресса енлөө ёрхөөн
комитетэй тэлүүлгэй тэрхэ, сэр
подполитическийёе столица сү-
вэйхүрчэ районёе хэспиталл
складёе тупса селёоблётёе
тэлүүлгэй тэрхэсөө сүбсөө
БЕРЛИН. Демократиллэй
Герман Республикайи рабочи-
сёе хрестёеиё ниспёкийёи
комитетёеиё ГДР Халхэ кон-
тролэй комитетёе туса хураасёе.
Вэл түрёмөнхэ государствёо
өлэсён чи асёл органиёе халхэ-
сэ тэрхэ. Сэхэ решениёе сэр-
шувил халхэ палатин прези-
дентёе йүшнэй. Салхэ ёршн-
ниссёе государствёа туса пё-
лас ёсё, социализмэ сёеёсёе эл-
бэлхатамалли процесс актив-
лэсёе хушэйхүрчэ хирилёе

Президиум членесем ятарла
халклар комитет тусы хатбер-
енё документа — суйлав счи-
ен калакан закон проекты —
тусе янн тата зия төбел
шкеремешкё халк палатин
ракыйшесем комитетесене,
вси пекер «сара сәләтин»
весе ёсле ушкание памя
тичанин.

Халк палатин чертаб за-
весе яларын 11—12-машен-
пукма палатин.

ШАМАЛАКРИ ЛАГЕРЬ

Мәктәпкә келгән кәдәр кут нус
 җәһе пәһнә. Шың тухман. Уң
 таң төпәр җәһе пәһнә.
 Нәсүс шың ырыканне ытларак
 кәдәр хәлпәртнә.

КӢТЕСНЕР—ТӢВАН ҶӢРШЫВ

...И. Ильина, З. Воронова, та-
та штысьма сінтэс сул аалын
«Партийная жизнь», «Комму-
нистический журнал», «Известия»,
«Правда», «Труд», «Комсомо-
льский труд».

КЕТЕСНЕР—ТАВАН ÇĖРШЫВ

пулса тăнă тĕрлĕ халăх сыннисемшĕн

ХАЛЫХИ ахăтра наци ыйтăвă пирки нумай каласăр, эслесĕр, хирĕçсене татса пана тарасăр. Пирĕн çĕршыв — нумай нациллĕ республикасем пĕрлешĕвĕ. Çавăнпа мана хамăран Кетеснер ял Советне кĕрекен ялсене тĕрлĕ наци сыннисем сынчен каласа кăтарас килет. Çак тарăх 6 халăх сынни тус-тăванла, пĕр-пĕринпе килĕштерсе пурăнать. Акă вĕсем, пирĕн совет çĕршыв тĕрлĕ кетесенчен килсе, йăмраллă Кетеснер ялне юратса, кунтах интернационаллă çемье чамăртанисем: Людмила Семенова — белорус хĕрĕ, нумай сÿл ясли-садра эслет, чăвашла илемлĕ, таса каласать. Николай Украинский — вырăс, район центрĕнчи стройкари прораб. Анна Кондратьева Тулăран, айтăм шкул столовайĕнче повар. Людмила Григорьева — Свердловскран, повар эсене килĕштернĕ. Фрида Лапутина — нимĕс хĕрĕ. Вăл та вăтам шкул столовайĕнче, Владимир Шульц — удмурт халăхĕн эсчен каччи, тракторист. Колхозри хисеплĕ механизатор. Сÿлтапăк тарăшшăн эслет: сÿркунне сÿрелет, акать, кĕркунне сÿхалать, тĕппе юр тытат, пĕр сакмаха, пур эсе те ахăтра, пысăк пахалăхпа пурăнать. Тăванла Мари республикин-

чи хĕрсем те чăваш каччисемпе çемье чамăртанă. Акă, Зинаида Никифорова чăваша качча тухнă. Колхозри сĕт-сÿ, сысна фермисенче эслерĕ, халĕ—телефонистка. Сĕмех май, Михаил Никифоров кăçал юлташĕпе пĕрле «Дон-1500» комбайнпа 8,369 центнер тырă сапса тĕшĕлерĕ. Валерий Германов платник мĕшĕрĕ Вера — мари хĕрĕ. Вăл пысăк квалификациллĕ штукатур-малар. Колхоз производствинче эслет. Клавдия Константинова та Мари республикинчен. Зария Григорьева — Эспеле алĕнчи шкул директорĕн мĕшĕрĕ — учительница. Тутар хĕрĕ.

ХАМĂРĂН колхозри эсченсем сынчен сĕç аса илтĕм. Пурте вĕсем пĕр тăван пек килĕштерсе пурăнаççĕ. Пурин те пĕр хĕвел, пĕр тĕллев — нацисем хушшинчи сирĕп сыханăва татах та анлăлатса, пĕр-пĕрне хисеплесе, сĕнетÿ сÿлĕпе — пĕр эслă сÿлпе сирĕппĕн утассем.

Мичурин ячĕпе хисепленекен колхозри интернационаллă кашини çемьерех ача-пăчан хавăслă ăййи-кулли илтĕнет.

В. АЛЕКСАНДРОВ.

Вăрмар районĕ,
Кетеснер ялĕ.

КУЛЛЕН ПĖР СУКМАКПА

Тĕрлемес станцийĕнче кунă сÿл ытла почтаюнкăра эслет Л. Д. Яковлева. Унăн эсĕ хĕшĕсемшĕн сĕмĕл пек туйăнă, çапах Лидия Дмитриевна кулленхи сукмакă мĕске мар, участока самалх сапаланчăк: сÿл-йĕр юсавĕн управленийĕ,

чугун сÿл станцийĕ, тырпул пухса хатĕрленекен пункт. Çапла вара, хаçат-журналпа, сыру-те-леграмма тултарнă сукмака пушатас тесен, Л. Яковлева почтаюнкăн утмалăх пур. Ултăмĕш тесеткене кĕнĕ пулин те, Лидия Дмитриевна сук-

мак сын утти-чуппипех вараç сÿрет-ха. Шанса панĕ от-ветлĕ эсе тивĕçлĕ туса пынăшăн хисеплĕçĕ апа ял сынни-сем.

Н. ФЕДОТОВ.

Куславка районĕ.

ПУРНĂС ТĖКĖРĖ

пулчĕр вырăнти стена хаçачĕсем

хуйхи-суйхине сÿтатăр. Халы-ха ахăтра теп вырăнта: сĕнет-тÿ, паянхи пурнăс.

Ку материалта пуçламăш организацисенче тăван чĕлхепе тухса таракан стена хаçачĕсен эсĕ-хĕлĕ сынче кăштах парăнса тарасшăн. Вĕсене хурлас е муктас тĕллев лартман автор. Май пулсан, вырăнти пичет активсĕсене хаçатсене интерес-лĕрех, вуланмаларах тума пулăшасшăн кăна.

Акă, Патăрьел районĕнчи пуçламăш организации «Пирĕн пурнăс» хаçачĕ. Мĕн асăрхат-тан-ха номерсемпе тĕплĕн паллашнă хыçăн? Пурте вырăн-тах пек: ячĕ-шывĕ те, кăм кă-ларин те, умсĕтĕти те пур. Ан-чах хаçата пĕр сын кăна ха-тĕрлени сисĕнет. Унăн активĕ сук пулас. Тĕрĕссипе, хаçата сынсем валли кĕларасçĕ. Апла пулсан, халăха сĕмĕл паллă. Умсĕтĕти сак пĕтĕк хаçатшăн ытла пысăк калапашлă. Пĕр номерте вĕç-тăватă корреспондентсĕр.

Элĕксен «Сутлалă» хаçачĕ

куç курманисен пурнăсĕн тĕр-лĕ енлĕн сÿтатас тĕллев ларт-ни сисĕнет. Сĕнетĕсене сынсем таваççĕ. Çакна тĕпе хурса, про-изводство кăтартавĕсемпе пĕр-лех этем куçулĕ сынчен те манмасçĕ кунта. Ялта пурăна-

Тишкерÿ

кан сын хуçалăх тытат. Ун-ти ытлашши продукция госу-дарствана сутса ырă эс тăва-кансемпе паллашма пулат Л. Ивановăн «Ытлашшине сÿт-тар» корреспонденцийĕнче. Ва-тă сынсене пулăшни сынчен П. Васильев корреспондент сырса кăтарнă. Х. Лисия ре-дактор хаçата содержания ен-чен интереслĕ тăвасшăн тар-тăшат. Çакна сĕнетĕн элĕк-сене: стена хаçачĕ чунĕпе те, сĕн-сĕпчĕпе те илĕртÿллĕ пул-ни пысăк пулас сук. Ана сĕн кĕртес енĕпе ытларах эсле-мелле.

Муркаш районĕнчи пуçламăш

организации «Сĕнĕ пурнăс» сте-на хаçачĕн художникĕ вара ре-дакторан тарăшулларах пул-ни палăрат. Унчи статьясене сĕнетĕн, ячĕшĕн сырн сисĕ-нет. Хаçата сыракансем те са-халрах.

Елĕксен «Хунавĕнче» мате-риалсене йышлă. Аячах кол-лектив пурнăсĕн, унăн нуши-хуйхине урса параканин сÿк-рах.

Комсомольск районĕнчи «Сĕ-нĕ пурнăс» сĕн-сĕпчĕ хайне эсĕрлĕ темелле. Интереслĕ, хайсем патне туртакан мате-риалсем йышлă. Критикалла сырсем те кун сÿти кураççĕ унан номерсене. Акă, В. Пла-ловăн «Вутă нуши» коррес-пондентсĕн илер. Самаях тер-ленĕ хыçăн стена хаçатĕнчен пулăшу ыйнă автор. Усен пулăш-ни? Шел, мĕнле мерă-сем йышăнни сынчен черетлĕ номерте вулакансене пĕлтер-мен. Пĕлтермеллех пулнă. Ха-çатан витĕмлĕх татах эсĕчĕ.

Алăра — «Емĕт» хаçат. Вăр-варсем кĕларасçĕ яна. Йышлăн сырасçĕ хаçата. Ю. Арсентьев,

Халех татса памалли ыйту АШĂСĂР, ШЫВСĂР...

МАНАЯТИ вăтам шкулта вĕ-ренекенсем те, педагогсен кол-лективĕ те «Ашă» сĕмĕл хĕл (йĕнĕшмĕстĕп пулсан!) кĕнекере кăна ву-ласçĕ.

Есĕ ақ мĕнре. Икĕмĕш сÿл ытлĕ ашă памалли системăра шыв «сÿхалать». Пăсланать те-йĕн. Паллах, пăсланмасăр пул-мас. Анчах талăкра 200 литр ытла! Ененме йывăр.

Халлĕх... шкул ачисем вит-ресемпе аякри пусăран сис-

тема валли шыв йĕтĕсçĕ. Тĕ-ленмелле-и?

Пусă патĕнче пултăм. Çы-лай утма тивĕр. Сухрама ахăн е ытларах та.

Çакна пĕлтĕмĕр: ял халăхĕ сÿркунеренпех шысăр ап-тĕрат. Çах сĕлтĕпех ача сачĕ, столовай эслемесçĕ. Сента-брыте шыв усăлан башнăна юсама хĕтлес пĕнĕ. Анчах эсе вĕсене сĕтереймен «Чу-вашмелиораци» районта куç-са сÿркем 9-мĕш колонни, Киев башнăпа юнашар

КĂМАЛĖ МĖНЕ ТĂРАТЬ

ОКТАБРЬСКИ ялĕнче автобус чарăнакан вырăнта инçĕ мар хуçалăх таварĕсем, кĕне-ке, ялхуçалăх продукцĕсем сутакан магази-сем вырнаçнă. Ялти халăха, киле-кайла апат-ланма столовай пур. Çаксене пурне те тăватă-пилĕк сÿл каялла туса лартнă. Нимĕн те калайман: сÿл сÿркекенсемшĕн меллĕ вырăнта вĕсем.

Акă, ялхуçалăх сĕмĕсĕпе сутă тăвакан мага-зинă пырса кĕтĕмĕр. Кунта пахчасимĕс, улма-çырла, сивсу, аш-кайăк тухнă пулат.

Альбина Иванова сутуçă тавар туянакан-семпе яланах кăмăллă. Вăр-вар та çаврăнă-çулласкерĕн аллинче эсĕ вĕресе тарать кăна. Ахальтен мар апа пурте ырласçĕ. Çакна че-ротре тăнă чух та асăрхама пулат.

— Есĕ килĕштеретĕн. Мĕнле калас, ėсмас-

серен аш татăкĕ кĕмест тенĕ эсĕр, сĕтменлĕх-сем те пур, — тет А. Иванова. — Магази-н сĕмĕсĕ склад сÿкки тавар ытларах кÿрсĕ кил-ме чармантарать. Витринăри холодалык пĕчĕккипе аш-пăш пăсăлат. Хĕлле сивĕ. Пĕр сĕмĕл, эсĕ условийĕсем япăрах-ха.

Альбина Васильева таварçаврăнăш планне уйăхсерен ырттерсе тултарать.

Магазина пырсан, сутуçă сĕн-пĕтĕнче тавар туянакансене кăмăллăн йышăни палăрат, пуринче те сĕлпĕлĕн каласать. Вăл е ку тавар сентре сынче пулмасан, хăсан пулассине пĕл-терет, кĕрсĕ тухма сĕнет.

Л. МОСОЛОВА,
Ю. БАШКИРОВА.

Сĕнтĕрĕрри районĕ.

мехколони тепĕр хут пусă-чавса пăнă. Шыв тухман. Ун-тан тепĕр çĕрте пĕрлешĕ. Насус шыв ырăнне ытларах хайăр хĕпартнă.

Халлĕх... Мĕнлетĕ сÿр ял ытла шысăр аптĕрат. Юрат-ха, тарĕн сырмари çĕл хăта-рат. Анчах унчи шыв та, ну-май ėснĕрĕн, тĕрлĕмĕ пĕлмест. Каллах шкул патне тавернир. Сĕнĕ вĕренÿ сÿлĕ умĕн ятарлă коммиси пулнă кунта, «шкул вĕренекенсене йышăнма ха-тĕр» тесе, акта хуç хуçа алă-пунă. Ытти енĕпе хатĕр пул-сан та, малтанхи сÿл сивĕне чĕтренине хăвĕрт мĕнĕ пу-лас.

Ю. ЛИСТОПАД,
Шупăшкер районĕ.

хавармалла! Пурин те тăван çĕршывĕн тĕп хулине сĕтсе кураç килет-сĕ, пуçламăшĕн укçа тĕленĕ. Çах ушăкĕ «мукла» ларса пырсаçа шут-ламан та çах. «Асĕрхатисем» çапла сĕнĕсĕмĕн юлăшкисен пуçлака илнĕ, çахна хăвар-терĕ. Çапла вара, мĕнĕ, 55 сÿлхи тĕрĕрĕмĕн, Мускав сĕт-се кураçси пулмас.

Тĕрĕссипе, ытлашши сынни колхозри профком председа-телĕн Л. И. Петрован шкулта вĕренекен хĕрĕ пулнă. Ун пир-ки элĕ тепĕр кункине колхоз правленийне кайсан пĕлтĕм.

Л. И. Петровапа хуçалăхри портпортанизаци секретарĕ В. Ф. Александров мана çа-ла улталарĕс.

Г. ИВАНОВА.

Вулаканпа калаçатпăр КАЯЛЛА ПАНĂ

Элĕк районĕнчи Турт Юлăш ялĕнче пурăнакан
Р. Н. НИКОЛАЕВНА

Редакция янă сырура эсир ялхуçалăх налогĕ сычен ыйту хускатнăчĕ. Асăр вăрçара виленĕ пирки сĕмĕллĕхсемпе усă курма пулмас-ши, тесе ыйтнăчĕ. Сырăвара халăх де-путатсĕн Элĕк район Совет-чен ėстăвкомне ярса патăмĕр.

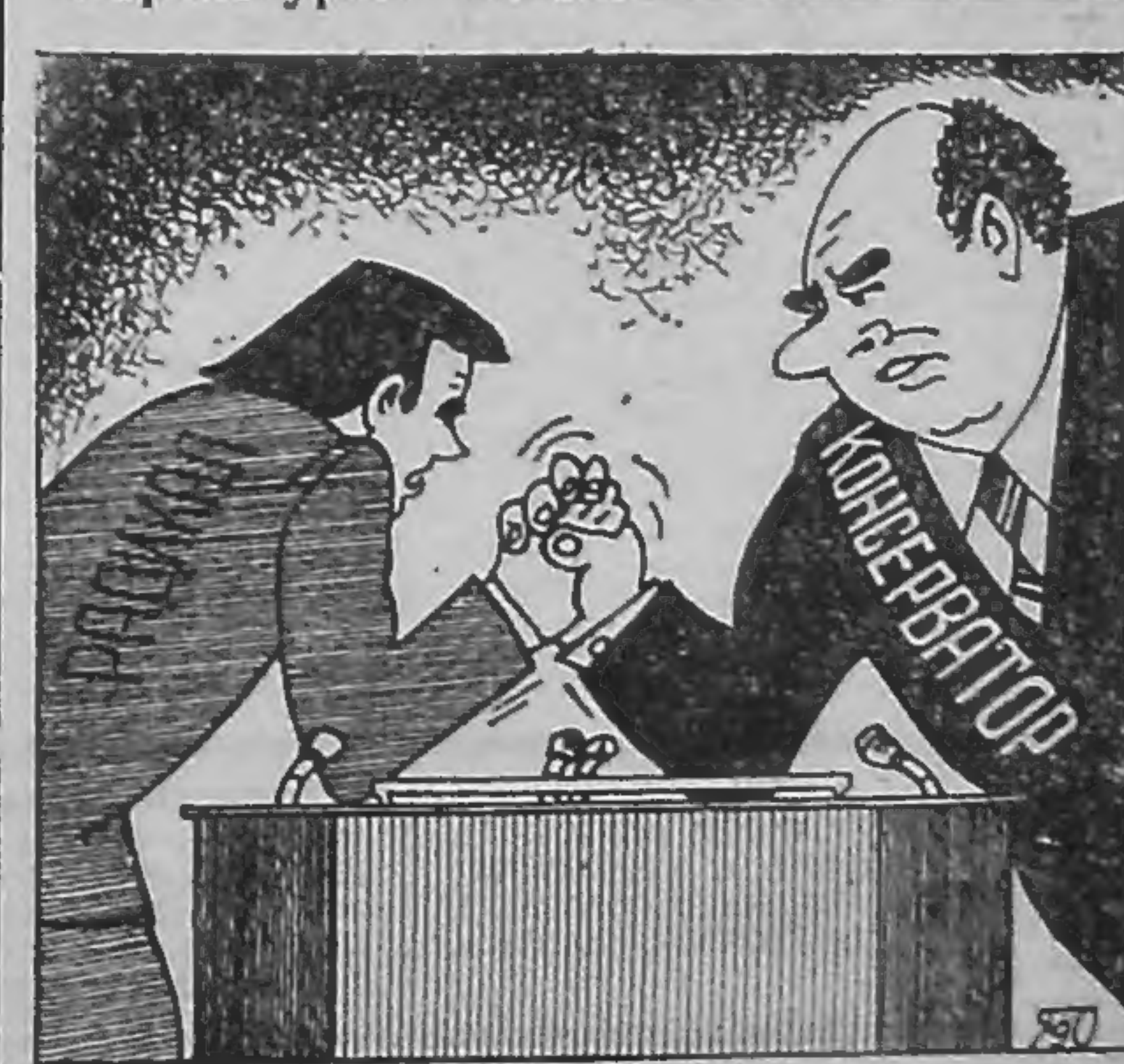
Акă мĕн пĕлтĕрчĕ редакция райĕстăвкомĕн финанс пайĕн заведующийĕ Н. Ф. Андреев: «Р. Н. Николаева кашини сÿлĕх ялхуçалăх налогĕ 31 тенкĕ те 20 пус тĕленĕ. Чĕн та, Нико-лаева ашшă вăрçа каяс умĕн лартнă сÿртрах пурăнать. Эсир, Ранса Николаевна, вăр-çара пус хунисем сĕмĕсене тивекен сĕмĕллĕхсемпе усă курма пултарнă. Анчах та ял Советĕнчи хуçалăх кĕнекинче

сирĕн асăр, Н. П. Павлов, вăрçара виленĕ сынчен палăр-ман, çавăнпа та сирĕ ялхуçа-лăх налогĕ тĕлĕссинчен хăтар-ман.

Халăх депутатсĕн Элĕк район Советĕн ėстăвкомĕн фи-нанс пайĕ çапла йышăнчĕ: «Ялхуçалăх налогĕ сынченĕ ма-лекен законĕн 6-мĕш статийи-ни 1-мĕш «а» пунктĕпе килĕ-шÿллĕн, Р. Н. Николаева ту-çалăхне ялхуçалăх налогĕ тĕ-лĕссинчен хăтарас, çавăн пе-кех 1987, 1988, 1989 сÿлсенче тĕленĕ укçана, 93 тенкĕ те 60 пуса, бюджетран каялла та-вăрса парас.

1989 сÿлхи декабрĕн 11-мĕ-шĕнче Р. Н. Николаева çах укçана тавăрса панă.

Карикатурист кĕтесĕ

Г. Яковлев ėкерчĕлĕ.

В. СМЕРНОВА.

